

Skattebetaler
foreningen

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep.
0030 OSLO

Deres ref:
06/533 SL KSTE/rla

Vår ref:
RLO/454211

Dato:
12. juni 2009

Høring – NOU 2009:4 Tiltak mot skatteunndragelser

Vi viser til høringsbrev av 11. mars 2009.

Generelt om utvalgets arbeid

Skattebetalerforeningen støtter arbeidet mot svart økonomi. Vi mener det er viktig med lovhjemler som gir skattemyndighetene mulighet til en effektiv kontroll av den økonomiske aktiviteten i samfunnet. Like fullt må en i arbeidet mot svart økonomi være oppmerksom på at de virkemidler en benytter kan ha uønskede effekter. Skatteunndragelsesutvalget foreslår en rekke lovendringer, på et bredt felt av områder. I sum er de foreslåtte endringer omfattende og inngripende.

Etter vårt syn er utvalgets arbeid gjennomgående preget av en mistenkeliggjøring av skattyter som det ikke er grunnlag for. Etterlevelsen av skattereglene er, sammenlignet med svært mange andre samfunn, god i Norge. Det norske skattesystemet legger gjennom selvangivelsesprinsippet og en mengde oppgave- og rapporteringsplikter opp til et samarbeid mellom myndighetene og den enkelte skattyter. En er i et slikt samarbeid avhengig av at regelverket stort sett oppfattes som rimelig og balansert av den enkelte borger. Dette synes utvalget lite opptatt av.

Utvalget foreslår en rekke virkemidler som, i hvert fall i sum, nok vil oppfattes som lite rimelig av den jevne skattebetaler. Som eksempler nevnes utstrakt ansvar for tredjemenn, bruk av taushetsbelagt informasjon, hemmelighold av at opplysninger er gitt skattemyndighetene, tilleggsskatt ved feil i skatteoppgjøret som skyldes

skattemyndighetene, trussel om offentliggjøring av vedtak om forhøyet tilleggsatt og en generell nedvurdering av personvern hensyn. Vi tror den utstrakte bruk av sanksjoner og trusler er overdreven og uheldig fordi den ikke vil oppfattes om legitim i store deler av befolkningen. Dette kan ha uheldige virkninger for samarbeidsklime og skattemoral som ikke bør nedvurderes.

Vi er bekymret over at de foreslåtte lovendringer i mange situasjoner vil gjøre det mer byrdefullt å opptre lovlydig. Det er særlig bekymringsfullt at tredjemenn stadig blir ilagt flere og mer omfattende plikter. Dette synes å være en generell utvikling og fører til en stadig større belastning, særlig for næringslivet.

Vårt inntrykk er at skattemyndighetene i dag ikke evner å nyttiggjøre seg eksisterende hjemler og innsamlet informasjon i tilstrekkelig grad. En bør da etter vårt syn være forsiktig med, forholdsvis ukritisk, å utvide skattyternes plikter overfor skattemyndighetene.

I tillegg er personvern hensyn gjennomgående tillagt for liten vekt i utvalgets arbeid. Det er beklagelig at utvalget er nedsatt uten en representant med spesialkompetanse på personvern, og dette svekker de forholdsvis overfladiske vurderinger som er gjort på dette området. Etter vårt syn er det for eksempel ikke akseptabelt at rådgiveres taushetsplikt svekkes eller at skattemyndighetenes illeggelse av forhøyet tilleggsatt skal offentliggjøres, særlig når tilhørende personvern hensyn ikke er vurdert på en skikkelig måte.

Generelt bør skattemyndighetene etter vårt syn i større grad rette oppmerksomheten mot internasjonale forhold. Trolig er dette et område hvor de største gevinster kan hentes ut, kanskje spesielt ved å oppnå en større etterlevelse av reglene om internprising. Dette er imidlertid, slik vi ser det, ikke først og fremst et spørsmål om å innføre nye regler, men i større grad å kontrollere og påse at eksisterende regler etterleves.

Nærmere om de enkelte forslag

I den nærmere omtale av de enkelte punkter er benyttet samme nummerering som i den fremlagte NOU.

Kap 7 – Opplysningsplikt – plikt til å gi opplysninger ukrevd

7.3.1.3 Skattyters plikt til å gjøre ligningsmyndighetene oppmerksom på feil ved ligningen og skatteoppgjøret.

Etter ligningsloven § 4-1 skal skattyter gjøre ligningsmyndighetene oppmerksom på feil ved skatteoppgjøret "som han er klar over". Utvalget foreslår at bestemmelsen videreføres, men at vilkåret "som han er klar over" fjernes.

Det forslås videre at det skal kunne ilegges tilleggsatt ved unnlattelse av varsling av feil som skattyter "burde være klar over". I disse tilfellene skal det også gjelde en endringsfrist på ti år.

Skattebetalerforeningen støtter utvalgets mindretall i deres oppfatning om at flertallet går for langt i å likestille det å unnlate å gjøre oppmerksom på feil ved ligningen med det å gi uriktige eller ufullstendige opplysninger.

Utgangspunktet må her ikke tapes av syne; det er skattemyndighetene som har gjort feil, noe de alene kan bebreides for. Skattyter, på sin side, har levert en korrekt og fullstendig selvangivelse. De fleste skattytere har små forutsetninger for å oppdage feil i skatteoppgjøret, og vi vil tro at en stor del av feilene rent faktisk ikke oppdages av skattyter. Det blir da etter vårt syn uheldig å operere med en skjønnsmessig og lite forutsigbar vurdering av om skattyter var i god tro.

7.3.3 Oppgaveplikt for utbetalinger til næringsdrivende

Ligningsloven § 6-2 nr. 1 bokstav f oppstiller en generell oppgaveplikt for «vederlag for tjenester av teknisk, håndverksmessig, juridisk, regnskapsmessig eller annen art». Vederlag til aksjeselskaper og andre lignende selskapsformer er ikke omfattet av innberetningsplikten. Videre foreligger det ikke plikt til å levere oppgave når mottakeren driver selvstendig næringsvirksomhet fra «fast forretningssted» i Norge.

Utvalgets flertall mener at en begrensning av oppgaveplikten knyttet opp til om oppdragstaker er revisjonspliktig vil gjøre bestemmelsen enkel å etterleve.

Skattebetalerforeningen mener, i likhet med mindretallet, at dagens oppgaveplikt har et avgrensningskriterium som er vanskelig å praktisere. Det medfører i seg selv betydelig ressursbruk fra de oppgavepliktiges side. Det er derfor et behov for å gjøre endringer. Skattebetalerforeningen deler imidlertid ikke flertallets vurdering av treffsikkerheten ved en endret eller utvidet oppgaveplikt alle forhold tatt i betraktning. En endret oppgaveplikt vil fortsatt medføre administrative byrder for de oppgavepliktige. Den må også ses i sammenheng med en rekke andre oppgaveplikter som er pålagt de næringsdrivende etter gjeldende rett, både om egne og andres forhold.

Dessuten er oppgaveplikten lite treffsikker i de tilfeller hvor begge parter deltar i unndragelsen. Dette vil dermed være en ressurskrevende oppgaveplikt for de lovlidige næringsdrivende og i de tilfeller hvor den ene parten er interessert i å unndra omsetning.

Dersom formålet med oppgaveplikten kan ivaretas ved andre og mindre byrdefulle tiltak, må det være å foretrekke. Skattebetalerforeningen støtter, med visse forbehold, mindretallets forslag om tvungen betalig via bank mellom næringsdrivende for å oppnå fradragsrett. Antagelsen om at mange vil vegre seg for å unnlate å oppgi omsetning fordi de vet at det vil bli innberettet, må ha samme gyldighet når man må betale via en bank som har opplysningsplikt både ukrevd og etter krav.

Hensynene til bedre kontrollgrunnlag ved at alle vederlag etter visse kriterier innberettes, må vike for den byrden dette vil medføre for de oppgavepliktige. Når alle de tekniske og systemmessige forutsetninger i framtiden er på plass, vil dette være grunnlagsdata som kan innberettes/innhentes vedrørende alle næringsdrivende uten særlig administrative byrder. Inntil dette er på plass, bør

oppgaveplikten ikke utvides. Kontrollmyndighetene vil likevel ha mange former for kontrollgrunnlag, blant annet bankopplysninger og reskontroopplysninger om ikke navngitt leverandører hos kundene dersom de ber om det.

Kap 8 Kontrollopplysninger

8.2.2.2 Opplysningspliktens innhold

I likhet med mindretallet mener Skattebetalerforeningen at det er grunn til å vurdere en lovfesting av opplysningspliktens negative avgrensning. Dette vil kreve en nærmere utredning.

8.2.2.4 Veilednings- og bistandsplikt

Ved lov 12. desember 2008 nr. 93 ble det inntatt et tillegg i blant annet ligningsloven § 4-10 nr. 1 b og merverdiavgiftsloven § 46 om at kontrollmyndighetene ved gjennomsyn av virksomhetens arkiver kan foreta kopiering til datalagringsmedium for senere gjennomgang hos den opplysningspliktige eller hos kontrollmyndighetene. Utvalgets flertall legger til grunn at dette videreføres i en ny bestemmelse om veilednings- og bistandsplikt.

I likhet med mindretallet er Skattebetalerforeningen betenkt over adgangen til såkalt speilkopiering, som det ble gitt uttrykk for i høringsuttalelsene vedrørende lovendringen. De problemstillinger knyttet til personvern og rettssikkerhet som lovendringen medfører, og som Høyesterett har vært skeptisk til – herunder mulighetene til å rekonstruere slettede filer – burde vært undergitt en bredere drøftelse i utvalget, slik det opprinnelig var ment, jf. mandatet.

8.3.3.2 Nye kontrollbestemmelser i ligningsloven kapittel 6

b) Ny § 6-1 Opplysningsplikt for tredjepart

Utvalget foreslår å utvide opplysningsplikten for tredjepart ved at det i ligningsloven § 6-1 inntas en bestemmelse med følgende ordlyd:

”Enhver tredjepart plikter etter krav fra ligningsmyndighetene å gi opplysninger om transaksjoner og mellomværender med og mellom andre som kan ha betydning for noens ligning.”

Både næringsdrivende og privatpersoner pålegges med dette en ubegrenset opplysningsplikt, så lenge opplysningene som kreves gjelder transaksjoner og mellomværender som kan ha betydning for noens ligning. Hensynet til personvern gjør det etter vårt syn uheldig å lovfeste en opplysningsplikt som ikke er positivt avgrenset. Når bestemmelsen er så åpen som utvalget foreslår, er det ikke på forhånd lett å overskue om enkeltstående pålegg om å gi opplysninger kan komme i konflikt med viktige hensyn til personvern. Dersom opplysningsplikten skal utvides bør dette derfor skje ved en positiv avgrensning og etter en konkret vurdering av behovet for utvidelsen.

8.3.3.8 Taushetsplikt for tredjepart i særlige tilfeller

Utvalget foreslår å gi skatte- og avgiftsmyndighetene en adgang til å pålegge tredjeparter taushetsplikt om at det er innhentet opplysninger om en skatte- og avgiftspliktig. Forslag til ny bestemmelse i ligningsloven § 6-6 lyder:

"Ligningsmyndighetene kan pålegge tredjepart å bevare taushet om at opplysninger er innhentet dersom kontrollarbeidet tilsier det og formålet med kontrollen ellers vil settes i fare."

Etter Skattebetalerforeningens syn er et slikt pålegg om taushetsplikt for tredjemann problematisk. Det vil naturligvis kunne være svært uheldig for tillitsforholdet mellom både private parter og mellom næringsdrivende dersom det kommer frem at en har gitt slike opplysninger til ligningsmyndighetene. Vi er generelt skeptisk til slike regler om hemmelighold, og de har etter vårt syn i utgangspunktet ingen naturlig plass i samspillet mellom private parter og det offentlige.

Utvalget påpeker at det gjelder en tilsvarende bestemmelse i hvitvaskingsloven § 7, hvor det fremgår at det er forbudt å gjøre kunder eller tredjepersoner kjent med at det er oversendt opplysninger til Økokrim.

Dette er etter vårt syn ikke et tungtveiende argument. Hvitvaskingsloven gjelder andre forhold, på et begrenset område. Det må naturligvis foretas en selvstendig vurdering på skatterettens område. Slik forslaget til ny bestemmelse i ligningsloven er utformet, vil den ha et meget stort nedslagsfelt, og vil også ramme forhold av relativt begrenset betydning.

Den som pålegger tredjemann en opplysningsplikt skal bevare taushet om hvor opplysningene kommer fra. Vi tror det i praksis vil oppleves som en vesentlig mer ubehagelig å gi opplysninger til ligningsmyndighetene, med sine flere tusen ansatte, enn til Økokrim, med sitt begrensede antall personer.

Skattebetalerforeningen mener bestemmelsen i alle tilfeller bør formuleres slik at pålegg om taushet bare er aktuelt i særlige tilfeller hvor skatteunndragelsen er av kvalifisert art.

Kap. 9 Skatterådgiveres opplysningsplikter m.m.

9.6.1 Medvirkningsansvar – administrativ reaksjon overfor medvirkere

Etter ligningsloven § 12-2 kan medvirkere straffedømmes for grovt skattesvik. En slik sak må reises for domstolene.

Utvalget foreslår at reaksjonssystemet for medvirkning utvides ved at det skal kunne ilegges et administrativt overtredelsesgebyr ved medvikning til skatteunndragelse. Gebyr skal kunne ilegges for grov uaktsom eller forsettlig medvirkning.

Etter Skattebetalerforeningens syn er et administrativt ilagt gebyr ikke en egnet sanksjon i disse tilfellene. I realiteten foreslås det en straffebestemmelse, og behandlingen av slike saker hører naturlig under domstolene. For mange profesjonsutøvere vil illeggelsen av et slikt gebyr kunne være svært alvorlig i forhold til utøvelsen av sitt yrke. For revisorer og advokater vil et overtredelsesgebyr kunne føre til disiplinærsak. De potensielt svært alvorlige konsekvensene tilsier at slike saker behandles for domstolene.

9.6.2 Hjemmel som begrenser advokaters og andre skatterådgiveres taushetsplikt på skatte- og avgiftsområdet

Flertallet i utvalget foreslår at skattemyndighetene skal kunne kreve opplysninger fra skatterådgivere "uten hinder av den taushetsplikt som man ellers har", jf. forslag til ny § 6-8 i ligningsloven. Flertallets fremholder at hensynet til å fremskaffe opplysninger som grunnlag for en riktig fastsettelse av skatter og avgifter medfører at taushetsplikten bør vike. For advokater skal det gjelde et unntak for forhold som har direkte tilknytning til en rettssak.

Skattebetalerforeningen støtter ikke utvalgets forslag om innskrenkninger i advokater og andre skatterådgiveres taushetsplikt.

Det er lett å tenke seg at en slik bestemmelse som innskrenker taushetsplikten vil kunne være til hinder for at skattytere søker råd i fortrolighet, med de uheldige konsekvenser dette kan ha for skattyters rettsstilling. I tillegg er det sannsynligvis slik at mange skatterådgivere vegrer seg for å måtte utlevere opplysninger om sine klienter, og at de derfor vil være mest mulig tilbakeholdne med dette. En naturlig konsekvens er da at en innretter seg slik at det foreligger minst mulig dokumentasjon.

Vi har videre vanskelig for å følge utvalgets flertall når det skriver at "*slik situasjonen er i dag, vil man effektivt kunne avskjære myndighetenes tilgang til informasjon gjennom bruk av skatterådgivere, særlig advokater.*" Skattyters egen opplysningsplikt innskrenkes ikke ved at opplysningene er gitt en skatterådgiver.

I det hele tatt er hensynene som taushetsplikten hviler på etter vårt syn vurdert på en overfladisk måte av utvalgets flertall. Det kan synes om utvalgets sammensetning på dette området er særlig uheldig ved at medlemmer med inngående kjennskap til personvernspørsmål er fraværende.

Utvalgets flertall går i sitt forslag lenger enn reglene i hvitvaskingsloven, ved at hvitvaskingsloven har unntak for opplysningsplikten for forhold en har fått kjennskap til gjennom arbeidet med å fastslå klientens rettsstilling. Etter flertallets oppfatning bør imidlertid ikke slike forhold unntas fra opplysningsplikt overfor skattemyndighetene fordi "*hensynet til fastsetting av korrekte skatter og avdekking av skatteunndragelser bør gå foran de motstridende hensyn.*"

Dette blir etter vårt syn en for lettvinnt tilnærming. Taushetsplikten mellom advokat og klient er grunnleggende. En kan på ulike rettsområder sikkert anføre gode

grunner for hvorfor taushetsplikten skal begrenses på akkurat dette området. Resultatet vil i så fall være at taushetsplikten gradvis svekkes. En tilsidesettelse av taushetsplikten på skatte- og avgiftsrettens område kan derfor ikke vurderes isolert, men må ses i et større perspektiv.

Kap 10 Andre tiltak

10.2 Tiltak mot skatteunndragelser som følge av kontantøkonomi

10.2.2 Betaling via bank for næringsdrivende

Skattebetalerforeningen støtter utvalgets mindretall i at det bør vurderes begrensning i bruk av kontanter for næringslivet som vilkår for fradragsretten etter skatteloven og fradragsretten for inngående avgift i merverdiavgiftsloven.

En nærmere utforming av forslaget forutsetter en grundigere kartlegging av næringslivets behov for kontantomsetning. I den forbindelse bør det blant annet innhentes erfaringer og synspunkter fra alle typer næringsdrivende for å få kartlagt i hvilken grad det er behov for å betale med kontanter (som ikke kan avhjelpes med bruk av bankterminal), og hvilken beløpsgrense som er naturlig. En beløpsgrense på 10.000 kroner fremtrer som svært lav.

10.3 Tiltak for å redusere privatmarkedets kjøp av svart arbeid mv.

10.3.4.3 Formidlingssentral

Utvalget har vurdert om det bør innføres en ordning med formidlingssentraler som formidler oppdrag fra private kjøpere til små næringsdrivende. Hensikten med forslaget er at denne sentralen skal overta noen av pliktene som de næringsdrivende har og at forslaget således skal bidra til å få flere små aktører til å velge å registrere seg som næringsdrivende i stedet for at de opptrer som arbeidstakere i privatmarkedet. Utvalget foreslår at departementet vurderer om det offentlige bør stimulere til at slike formidlingssentraler, eventuelt gjennom offentlige støtteordninger, i større grad blir etablert.

Skattebetalerforeningen mener dette arbeidet bør prioriteres, og viser for øvrig til fremstillingen i NOUen.

10.3.4.4 Øke beløpsgrensen for skattefritt arbeid

Utvalgets flertall foreslår å kombinere dagens beløpsgrenser for skattefrie arbeidsinntekt på henholdsvis kr 1 000 og kr 4 000 med en særskilt begrensning i skattyters samlede skattefrie inntekt på kr 20 000. Konsekvensen vil være at utbetalinger som ikke skal lønnsinnberettes, likevel blir skattepliktig for det beløp som overstiger kr 20 000 per år.

Skattebetalerforeningen støtter ikke dette forslaget. Vi deler mindretallets synspunkt om at en slik ordning ikke vil fungere i praksis. Skatteetaten har ingen effektiv mulighet til å kontrollere at beløp over kr 20 000 oppgis, og bestemmelsen antas derfor bare å bli en papirbestemmelse.

10.3.4.5 Fradragsrett for private kjøpere av tjenester

Skattebetalerforeningen mener det bør vurderes å innføre fradragsrett for å stimulere kjøpere i privatmarkedet til å følge regelverket når det gjelder arbeidsoppdrag. En fradragsrett medfører at kjøperen må dokumentere fradragsretten. Kjøperen får en økonomisk gevinst ved å synliggjøre tjenesten, og fradragsretten gir dermed kjøperen et incitament til å bidra til at selger opptrer hvitt og følger regelverket. Kravet til dokumentasjon for å kunne få fradrag vil gjøre at skatteetaten i større grad enn i dag vil få kunnskap om skattepliktige inntekter knyttet til arbeids- og tjenesteoppdrag i private hjem.

Omfanget av svart arbeid vil kunne bli redusert som følge av at prisdifferansen mellom svart og hvitt arbeid reduseres. Undersøkelser viser at et flertall av dem som hadde kjøpt svart arbeid oppga at årsaken var den lavere kostnaden. Forslaget vil videre gi ligningsmyndighetene kontrollimpulser og kontrollmuligheter på områder hvor det bare har vært en teoretisk mulighet i dag.

Til tross for visse prinsipielle innvendinger og fordelingseffekter, bør det derfor vurderes å innføre en begrenset fradragsrett for visse tjenester i hjemmet.

10.3.4.6 Ansvarliggjøring av kjøperen

Utvalget foreslår at kjøper ved kjøp av varer og tjenester for over kroner 10 000 gjøres ansvarlig for skatt og merverdiavgift som selger har unndratt, dersom kjøper ikke betaler via bank.

Etter Skattebetalerforeningens syn er ikke dette et godt forslag. I situasjoner hvor kjøper ikke har noen skyld i skatteunndragelsen og kjøper har mottatt kvittering, vil det synes svært fremmed, og i strid med den normale rettsfølelse, å skulle bli ansvarlig for selgers unndratte skatt og merverdiavgift. En slik måte å velte byrden over på en uskyldig privat part, må betegnes som en ansvarsfraskrivelse fra det offentliges side. Når en i tillegg opererer med et så vidt lavt beløp som kr 10 000 vil en slik ansvarliggjøring kunne ramme helt ordinære kjøp.

10.6 Tiltak mot merverdiavgiftsunndragelser

10.6.3.2 Avskåret fradragsrett ved formfeil faktura

Utvalget foreslår at kjøpers adgang til å få fradrag for inngående merverdiavgift avskjæres i de tilfeller hvor organisasjonsnummer etterfulgt av bokstavene MVA ikke er oppført på salgsdokumentet. Dette skal gjelde selv om selger har innbetalt avgiftsbeløpet til staten, altså selv om staten ikke lider avgiftstap som følge av feilen.

Skattebetalerforeningen er enig i at det i normalt tilfeller kan stilles krav om at selgers organisasjonsnummer etterfulgt av bokstavene MVA skal stå på fakturaen for at det skal foreligge fradragsrett for inngående merverdiavgift.

Lovutkast til merverdiavgiftsloven § 25 går imidlertid lenger enn dette, da det her forutsettes at bilaget skal oppfylle alle krav til salgsdokumentasjon som er gitt i eller i medhold av bokføringsloven. I bokføringsforskriften § 5-1 stilles det en lang rekke

krav til salgsdokumentet i tillegg til selgers organisasjonsnummer og bokstavene MVA. Å nekte fradrag for inngående merverdiavgift ved enhver formfeil vil være å gå for langt, jf. argumentasjonen i høringsuttalelsene fra Handelshøyskolen BI og NHO.

Skattebetalerforeningen mener derfor at lovteksten må endres slik at det er manglende angivelse av selgers organisasjonsnummer og bokstavene MVA som gir rett til å nekte fradrag.

10.6.3.3 Selgers registrering som vilkår for kjøpers fradragsrett

Flertallet foreslår at fradrag for kjøper skal kunne nektes dersom selgeren ikke er registrert i avgiftsmanntallet. En slik endring foreslås tatt inn i merverdiavgiftsloven § 25 nytt annet ledd.

Skattebetalerforeningen støtter ikke dette forslaget. Tiltaket er lite målrettet, kun en ytterligere byrde for de næringsdrivende som allerede bruker store ressurser på avgiftsoppkrevingen. Det er liten hjelp i om det er mulig å undersøke avgiftsregisteret via Internett dersom registeret ikke er oppdatert. Etter det Skattebetalerforeningen er kjent med, er det fortsatt store etterslep i oppdateringen av registeret, for eksempel i forhold til avregistreringer. Skattebetalerforeningen slutter seg til Handelshøyskolen BIs kommentar på dette punkt:

”Merverdiavgift er et skattesystem som medfører betydelige avgiftsinntekter for det offentlige med forholdsvis lave administrasjonskostnader. Dette skyldes at både innbetaling, oppkreving og rapportering er overlatt til de private som gjennom det er påført betydelige kostnader. De private kostnader og ressursbruk for å ivareta statens merverdiavgiftssystem er allerede betydelige. Det er urimelig å legge enda mer risiko og kostnader over på de private. Merverdiavgiften er et offentlig avgiftssystem. Risikoen for misbruk må ligge hos det offentlige som kan pulverisere ansvar og risiko, og ikke hos enkeltstående private næringsdrivende som ikke har opptrådt kritikkverdig.”

Skattebetalerforeningen mener videreutvikling av rutiner samt flere og bedre kontroller vil være det beste tiltaket. Ved tett oppfølging av nyregistrerte selskaper vil man kunne oppnå langt mer enn om selgeren er formelt registrert, og dessuten fange opp slike tilfeller som er omtalt nedenfor som transaksjonssvindler og de såkalte karusellsvindlene. I motsetning til næringsdrivende har skattemyndighetene hjemmel til å foreta en reell kontroll av selgers virksomhet.

Punkt 10.6.3.4. Nektelse av fradrag når kjøper er klar over at selger ikke vil innbetale avgiften.

Utvalget foreslår en generell regel i mval. § 25 nytt tredje ledd om at fradrag vil være avkåret i de tilfeller hvor kjøper på avtaletidspunktet er klar over at selger ikke kommer til å innberette og innbetale avgiften. Det er uklart hva det innebærer at kjøper er ”klar over” at avgiften ikke vil bli innbetalt, eventuelt har ”opptrådt grovt uaktsomt”.

Er det tilstrekkelig at selger sier at han ikke vil eller kan innbetale avgiften? Er det tilstrekkelig at kjøper vet at selgers virksomhet går dårlig og sannsynligvis snart er konkurs? I høringsnotatet heter det at dette for eksempel kan gjelde i de tilfeller hvor det er interessefellesskap mellom selger og kjøper. Vi vil hevde at en slik regel *bare* kan gjelde i slike tilfeller. Skatteetaten har taushetsplikt vedrørende næringsdrivendes innberetning og innbetaling av avgift. Det er derfor ikke mulig for kjøper å sjekke om selger faktisk innbetaler avgiften.

I høringsnotatet foreslås det at kjøper ikke har fradragsrett hvis han på kjøpstidspunktet visste at selger ikke ville innbetale utgående avgift. Det er ikke sagt noe om konsekvensene der selger likevel senere innbetaler utgående avgift. Skal kjøper likevel miste fradragsretten?

10.7 Særlig om styrets ansvar i aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper

Etter § 6-12 i aksjeloven og allmennaksjeloven tilligger forvaltningen av et aksjeselskap styret. Styret skal holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling og plikter å påse at dets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll. Styret bærer dermed det overordnede ansvaret for at selskapets regnskaper gir korrekt uttrykk for den økonomiske situasjonen, at selskapets selvangivelse er korrekt, og at selskapets skattemessige forpliktelser blir etterlevd.

Utvalgets flertall mener det er viktig at styrets ansvar for selskapets skattemessige forhold tydeliggjøres ved at styret pålegges å behandle selskapets skatte- og avgiftsmessige forhold minst en gang hvert regnskapsår. Flertallet foreslår derfor at det i nytt annet ledd i aksjeloven § 6-20 og allmennaksjeloven § 6-20 inntas en bestemmelse om at styret minst en gang hvert regnskapsår skal behandle selskapets skatte- og avgiftsmessige forhold.

Skattebetalerforeningen mener, i likhet med mindretallet, at styrets ansvar er så klart etter dagens regler at en lovendring er unødvendig. En særskilt synliggjøring av skatteansvaret vil reise tilsvarende spørsmål ved andre viktige ansvarsområder.

10.8 Offentlighet ved ilagt tilleggsskatt, tilleggsavgift og tilleggstill

Utvalget foreslår at ligningsloven § 13-3 nr. 8 endres slik at taushetsplikten ikke skal omfatte vedtak hvor tilleggsskatt ilegges med mer enn 30 prosent. Slike vedtak skal dermed kunne offentliggjøres.

Skattebetalerforeningen er sterkt kritisk til utvalgets forslag.

Utvalget tar i sin saksfremstilling utgangspunkt i at hovedregelen i offentlighetsloven er at forvaltningens saksdokumenter er offentlige. Skattebetalerforeningen har vanskelig for å se hvilken relevans dette skal ha. Innenfor skatteretten er utgangspunktet et annet: Opplysninger gitt skattemyndighetene er taushetsbelagte. Og med god grunn. Skattemyndighetene krever omfattende opplysninger, til dels om personlige forhold. Disse må kunne inngis i tillitt til at de forblir skjermet. En offentliggjøring som foreslått vil bidra til å

undergrave det tillitsforholdet som må foreligge mellom skattemyndighetene og den enkelte skattebetaler.

Utvalget viser videre til at straffesaker er offentlige, og at det i prinsippet dreier seg om tilsvarende saker. Denne sammenligningen er etter Skattebetalerforeningens syn lite treffende. Straffesaker vedrørende tilleggsskatt undergis en langt mer betryggende og grundig saksbehandling, og samlet sett utgjør de noen få hvert år.

Når det gjelder administrativ ileggelse av tilleggsskatt med forhøyet sats, dreier dette seg om massevedtak, sannsynligvis flere tusen hvert år. Offentliggjøring vil dermed ha en mye større gjennomslagskraft, og det kan lett tenkes at det vil få alvorlige konsekvenser for et betydelig antall personer hvert eneste år. I tillegg er saksbehandlingen ved administrative vedtak gjennomgående langt mindre betryggende enn i domstolene. At vedtakene foreslås å kunne offentliggjøres før klagemulighetene er uttømt svekker rettssikkerheten ytterligere.

Med vennlig hilsen

Jon Stordrange
Adm. direktør

Rolf Kothe
advokatfullmektig